

**GRZEGORZ RUBIN**

Instytut Edukacji Muzycznej UKW w Bydgoszczy

## **Międzynarodowa konferencja „Musica Sacra” w Akademii Muzycznej w Gdańsku**

W roku 2003 na Wydziale Dyrygentury Chóralnej, Muzyki Kościelnej, Edukacji Artystycznej, Rytmiki i Jazzu powołano do życia specjalność: muzyka kościelna. Pracami kieruje Katedra Muzyki Kościelnej. Na 3-letnich studiach licencjach i 2-letnich studiach magisterskich kształci organistów, kantorów, nauczycieli muzyki i chórmistrzów. Katedra prowadzi również działalność artystyczną i naukową. Owocem tej pierwszej – jest nagrana w 2013 roku płyta CD. Jej wykonawcami są pracownicy i studenci Katedry. Na płycie zamieszczono utwory organowe i wokalne. Są tam między innymi kompozycje z Gdańskiej Tabulatury Lutniowej, Jana Sebastiana Bacha, Georga Friedricha Haendla, Camille’a Saint-Saensa, Ferenc Liszta, Feliksa Mendelssohna Bartholdy’ego oraz Mikołaja Gomółki i Bogusława Grabowskiego.

Katedra od wielu lat organizuje coroczne konferencje naukowe pod wspólnym tytułem „Musica Sacra”. Tegoroczna, już XI, odbyła się w dniach 9-10 kwietnia 2014 roku. Jej głównym hasłem było: *Muzyka sakralna wobec współczesnych wyzwań*. Miała ona charakter międzynarodowy. Referentami byli przedstawiciele ośrodków akademickich z Polski (Bydgoszcz, Gdańsk, Opole i Wrocław), Niemiec (Heidelberg) i Słowacji (Bratysława i Ružemberk). Nad stroną naukową opiekę sprawował i całą konferencję prowadził kierownik Katedry Muzyki Kościelnej ks. dr hab. Jacek Bramorski prof. AM.

Pierwszy dzień konferencji (środa, 9 IV) wypełniły referaty naukowców z Bratysławy, Heidelbergu, Gdańska i Wrocławia. Konferencję rozpoczęto od warsztatów chóralnych na temat interpretacji chorału gregoriańskiego i polifonii klasycznej. Warsztaty prowadził gość z Bratysławy – Milan Kolenda. Część naukową zainaugurował referat Marka Dyżewskiego na temat *Quo vadis hodie, Musica sacra?* Marek Dyżewski – były rektor Akademii Muzycznej we Wrocławiu – przedstawił sytuację muzyki w Kościele katolickim, system kształcenia organistów, kantorów, a wszystko ukazał w powiązaniu z innymi dziedzinami sztuki.

Milan Kolenda kontynuował swe rozważania na temat związków języka łacińskiego z muzyką. W swym referacie pt. *Zagadnienie interpretacji tekstów łacińskich w chóralnej muzyce sakralnej* nawiązał do chorału gregoriańskiego, omówił realizację użytych tam tekstów łacińskich i wpływającej z tego faktu struktury rytmicznej. Według niego podstawą rytmu w słowie są sylaby: akcentowana i końcowa, i one są nośnikiem rytmu w słowie. *Wpływ technik medialnych na przeżywanie liturgii* scharakteryzował Bogusław Grabowski z gdańskiej Akademii Muzycznej. Podzielił się on swymi obserwacjami i przemyśleniami na temat systematycznego obniżania się poziomu wszystkiego, co dotyczy *sacrum*. Współcześnie następuje degradacja roli sztuki sakralnej w społeczeństwie. Winą za taki stan rzeczy autor obwinia media, które uzależniają od siebie tych, którym winny służyć. Danuta Stankiewicz, także pracownik gdańskiej Akademii, mówiła na temat »*Musica sacra*« w służbie »*persona santa*«. Swe wystąpienie referentka podzieliła na trzy części, w których omówiła kolejno: **Dividum** – czyli Boskość Mistrza, która jest wzorem wszelkiej świętości, **Sanctum** – świętość człowieka, która jest dostępna na mocy powołania do miłości, i po trzecie **Sacrum** – sakralność muzyki, która jest pośredniczką pomiędzy człowiekiem i Bogiem. Z kolei reprezentant Hochschule für Kirchenmusik z Heidelbergu Michael G. Kaufmann przedstawił *Działalność rzeczoznawców organowych i dokumentację organów w Niemczech*. Kaufmann z racji wykształcenia i pełnionych w Niemczech funkcji, między innymi członka Zarządu Stowarzyszenia Niemieckich Rzeczoznawców Organowych, na bieżąco śledzi stan organów w niemieckich kościołach. System nadzoru organowego w Niemczech działa od wielu lat. W swym wystąpieniu przedstawił on wykształcenie, jakim powinni się legitymować rzeczoznawcy organowi, ich cechy charakteru, a przede wszystkim omówił ich obszary działań. Problematyce organowej i organmistrzowskiej poświęcone było również wystąpienie Andrzeja Szadejki z AM w Gdańsku. Jego tematem było *Nowo budowane organy w Polsce na początku XXI wieku. Tendencje rozwoju budownictwa organowego*. Autor przedstawił wyniki swych badań wśród firm organmistrzowskich. Wynika z nich, że obecnie buduje się trzy rodzaje instrumentów: 1) instrumenty nowe budowane w całości przez polskich organmistrzów, 2) instrumenty wtórnie używane i montowane w kraju, 3) instrumenty historyczne, w których rekonstrukcja przekracza 40% w stosunku do materiału historycznego. Obrady pierwszego dnia zakończyło wystąpienie ks. Tomasza Rakowskiego z diecezji pelplińskiej i zarazem pracownika Katedry Muzyki Kościelnej gdańskiej Akademii. Jego temat również związany był z organami i brzmiał: *Modelowe płaszczyzny formacji polskich organistów kościelnych*. Książd Rakowski przedstawił różne formy kształcenia organistów kościelnych w Polsce, ich kształtowanie na płaszczyźnie liturgicznej, pastoralnej i intelektualnej. Pierwszy dzień konferencji zakończyła msza św. w Bazylice Mariackiej i koncert muzyki religijnej w tej samej bazylice.

Drugi dzień obrad (czwartek, 10 IV) otworzyło wystąpienie ks. Jacka Bra-morskiego. Nosiło ono tytuł *Muzyka sakralna jako epifania piękna w świetle myśli*

*Jana Pawła II*. Osią wystąpienia były słowa Jana Pawła II, który rozumiał muzykę sakralną jako epifanię, czyli objawienie Piękna. Ponadto ks. Bramorski w swym wystąpieniu poruszył między innymi takie zagadnienia, jak problem muzyki sakralnej wobec wyzwań sekularyzacji, teologiczny sens muzyki sakralnej czy zadania muzyki sakralnej jako sztuki celebracji Misterium. Z kolei przedstawiciel Uniwersytetu Opolskiego ks. Grzegorz Poźniak omówił »*Cantare missam*« *we współczesnym kościele w Polsce. Refleksje – Predylekcje – Nadzieje*. Referent zwrócił uwagę na fakt, iż nie przeprowadzono w Polsce badań nad sytuacją muzyki liturgicznej w polskim Kościele. Dlatego przedstawił on swe refleksje i spostrzeżenia w tej kwestii. Ksiądz Rastislav Adamko, który reprezentował dwie uczelnie: Katolicki Uniwersytet Lubelski i Katolicki Uniwersytet w Ružemberku na Słowacji, omówił *Znaczenie kantylacji liturgicznej w kulcie chrześcijańskim*. Po wyjaśnieniu terminu „kantylacja”, które obecnie rozumiane jest jako deklamacja tekstów liturgicznych, przedstawił dzieje rozwoju kantylacji liturgicznej do Vaticanum II oraz do chwili obecnej. W konkluzji ukazał wyzwania stojące przez muzykami kościelnymi i potrzebę powrotu do praktyk, które ukazywały piękno celebracji za pomocą kantylacji liturgicznej. Reprezentująca gdańską Akademię Muzyczną Aleksandra Grucza-Rogalska przedstawiła *Wybrane kompozycje chóralne inspirowane świętością życia Jana Pawła II*. Osoba i poezja papieża Polaka od początku pontyfikatu inspirowały polskich kompozytorów. Referentka w swym wystąpieniu zaprezentowała dokonania czołowych polskich kompozytorów nawiązujących w swych utworach na chór a cappella i utworów wokalnie-instrumentalnych, którzy sięgali do myśli Jana Pawła II. Ich utwory reprezentowały różną stylistykę, różny język kompozytorski i różny stopień trudności pod względem wykonawczym. *Wierność przekazu choralowej antyfony eucharystycznej »Ubi Caritas« w wybranych współczesnych kompozycjach chóralnych* omówiła Beata Śnieg z AM w Gdańsku, która z racji swego chórmistrzowskiego wykształcenia – skupiła się na kompozycjach na chór a cappella wykorzystujących tekst antyfony *Ubi Caritas*. Kolejną przedstawiła historię tej antyfony, zaprezentowała oryginalny zapis antyfony i dokonała analizy czterech współczesnych kompozycji, napisanych do omawianej antyfony. Ostatnią referentką była Anna Szarapka z Państwowego Zespołu Szkół Muzycznych w Bydgoszczy. Wygłosiła ona referat pod tytułem *Symbol w »Apokalipsis« Marcina Gumieli (2006-2010)*. Przedstawiła wnikliwą analizę kompozycji młodego kompozytora bydgoskiego M. Gumieli. Omówiła symbolikę biblijnego tekstu *Apokalipsy*, symbolikę liczb, obsady wykonawczej i brzmień wokalnie-instrumentalnych w utworze Gumieli, który prezentuje własną interpretację brzmieniową tekstu biblijnego.

Dwudniowe obrady podsumował kierownik Katedry Muzyki Kościelnej ks. Jacek Bramorski. Na koniec należy podkreślić, iż oprócz referatów w trakcie konferencji wystąpiły działające na wydziale chóry. Zaprezentowały one repertuar złożony z kompozycji religijnych różnych krajów.